

Penning op het beleg en ontzet van Groningen

1672 AU Unita Virtus / De vereende dapperheid

Voorzijde: Wapenschild van Groningen en Ommelanden op een opengeslagen boek onder Pallas Athene, (beschermgodin van de wijsheid) omgeven door verschillende wapens tussen de tekst UNITA VIRTUS
Omschrift: CVRATORES ACADEMIAE GRONINGAE ET OMMELANDIAE CUM DEO */ *Verzorgers van de academie van Groningen en de Ommelanden met God.*

Keerzijde: Geen afbeelding, tekst. Opschrift: IN MEMORIAM OBSIDIONIS, ET LIBERATIONIS GRONINGAE CVIBVS ACADEMIAE AB ORDINIBVS OB BENEMERITA D.D. (Dono Datum) *Geschenk tot gedachtenis van het beleg en de verlossing van Groningen door de Staten aan de leden der Hoge school wegens hun verdiensten gegeven.*
Omschrift: CVM DEO AD UTRUMQUE PARATI. ANNO 1672 * / *Met god om voorbereid te zijn.*

Gewicht: 30,58 gram

Diameter: 49 mm

Van Loon: DEEL III 102.

De prins-bisschop van Münster meende aanspraak op de gebieden in en om Groningen te kunnen maken omdat deze ooit tot zijn bisdom hadden behoord. De Ommelanden maakten tot de instelling van het bisdom Groningen, in 1559, kerkelijk deel uit van het bisdom De jonge Nederlandse Republiek werd in 1672 van alle kanten aangevallen en zo zag hij zijn kans schoon het "onbeschermd" noorden aan te vallen om zijn *aanspraken* hard te maken. Een (naar verhouding klein) garnizoen uit Bourtange, wist in eerste instantie de Munsterse troepen weg te jagen zodat zij halsoverkop terug moesten vluchten door het moeras. Nadien maakten de Bourtanger soldaten de gefabriceerde weg onklaar door het in brand te steken. Dat het garnizoen uit Bourtange deze overwinning behaalde was mede te danken aan koster Willem Maartens uit Vriescheloo. Het verhaal wil dat hij bij aankomst van het garnizoen uit Bourtange in Jipsinghuizen op zijn trompet zó hard het Wilhelmus speelde, dat de Munstersen dachten dat zij door een heel regiment Nederlandse troepen waren omsingeld. Aangezien zij hun wapens ook nog eens onklaar weg hadden gezet, werd dit voor Bommen Berend een gevoelige nederlaag.

Om richting de stad Groningen op te trekken was het leger van de bisschop genoodzaakt om dit via de Hondsrug te doen, over de eeuwenoude heerweg die van Groningen liep naar het Westfaalse achterland. De omliggende gebieden rond de stad die bestonden uit laaggelegen veengebieden en de Drentse beekdalen waren namelijk onder water gezet (geïnunderd) op last van de Nederlandse opperbevelhebber Rabenhaupt. De troepen van de bisschop sloegen het beleg op voor Groningen op 21 juli. De verdedigers werden gesteund door een groot aantal gevluchte Drenten. Het gewest had zeer te lijden: het omringende platteland werd leeggeroofd door de troepen van de bisschop. De doorslag voor de uiteindelijke beslissing tot terugtrekken lag in het feit dat zijn bondgenoot, de keurvorst van Keulen, een nederlaag had geleden bij de (in de 19e eeuw afgegraven) wierde Nienhuis ten zuiden van Garrelswaer en zijn eigen troepen waren teruggeslagen bij Noordhorn waardoor zijn rugdekking in gevaar kwam. Bovendien had de bisschop verzuimd om de toevoer naar de stad te blokkeren. Hij naderde de stad vanuit het zuiden, maar aan de noordzijde bleef de stad bereikbaar. De verovering in 1672 was vooral geslaagd omdat de stad toen wel geheel ingesloten was. De bommen van Bommen Berend raakten vooral de zuidkant van de stad, terwijl de nieuwe uitleg in het noorden van de stad buiten het bereik van zijn geschut bleef. De nieuwe omwalling van de stad die was aangelegd bij de uitleg bewees zijn waarde. Op 28 augustus zag Von Galen zich genoodzaakt af te druipen met slechts de helft van zijn 24.000 man tellende leger.

De Groninger zegepraal was voor Vondel reden tot een lofzang en voor Den Haag een lichtpunt in dit rampjaar, waarin de regering radeloos, het volk redeloos en het land reddeloos leek. De Engelsen werden door de Nederlandse vloot van zee geveegd en het Franse leger strandde op de Hollandse Waterlinie en het Keulse leger liep vast in de Groninger modder. De stad Groningen was de universiteit en haar professoren dankbaar voor hun hulp tijdens het beleg. Deze penningen zijn uit dankbaarheid voor die hulp uitgereikt. Het "verhaal gaat" dat de studenten een zilveren exemplaar en de professoren een gouden exemplaar kregen uitgereikt. Vermoedelijk zijn er slechts enkele van deze penningen in goud gemaakt.

Bron: wikipedia

Inzet: € 5.000,-

Taxatie: € 7.500,-